

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in veča s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deložniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglašila se plačuje od navadne vrstice, če se natise enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z mesecem marcijem poteklo je naročnikom četrletnikom naročilo. Prosimo torej, naj se podvzajajo nadalješnje naročnino doposlati, da se jim dopošiljanje lista ne pretrga ali ustavi. List stane do 1. julija 65 kr., do 1. oktobra 1 fl. 30 kr. in do konca leta 1 gld. 90 kr. — Naročnina, nova in zaostala, naj se nam pošlje po poštnih nakaznicah.

Upravništvo.

Volilna sprememba.

Dunajski državni zbor ima 353 poslancev, katere vsako šesto leto volijo štiri skupine. Veleposestniki volijo 85, kupčijske zbornice 21, mesta in trgi 117 in kmetske občine 130 poslancev. Naši bralci gotovo vedo, kdo da je do sedaj imel pravico voliti državnega poslanca. Lani v jeseni pa je prejšnji ministerski predsednik, Taaffe, iznenadil poslansko zbornico ter je predlagal novo volilno postavo, vsled katere bi polpeti milijon avstrijskih državljanov dobil volilno pravico. Kakor vsem znano: Taaffe je prav zaradi tega predloga moral odstopiti. Ali tudi sedanje ministerstvo Windischgraetzovo se zahtevanju po občini volilni pravici ne more odtegniti in zato je izdelalo nov načrt volilne presnove. Ker se veliko govori in piše o tem poskusu, upamo ustreči našim bralcem, ako jim objavimo ta načrt, ki se tako-le glasi:

1. Na dosedaj obstoječih volilnih razredih se ničesar ne spremeni niti glede na razdelitev mandatov, niti glede zahtev za volilno pravico.

2. Volilna pravica razširi se s tem, da se osnuje nov volilni razred.

3. A) Pravico voliti v tem volilnem razredu imajo oni samopravni avstrijski državljanji moškega spola, kateri so dopolnili 24. leto in niso po § 20. državnega volilnega reda z dne 2. aprila 1873, drž. zak. št. 41, oziroma po pod B) sledečih določbah izključeni od volilne pravice in pred razpisom volitve že šest mesecev stanujejo v dotičnem volilnem okraju in: a) so javno ali tako, kateri je priznana pravica javnosti, avstrijsko višjo gimnazijo, realko ali kako drugo na temelju § 25. vojnega zakona z dne 11. aprila 1889, drž. zak. št. 41 za jednako veljavno pripoznano učilišče z vspehom dovršili; b) pridobili si pravico do jednoletne prostovoljne vojaške prezentne službe v vojni ali deželni bramb; c) z vspehom dovršili obrtno šolo, katere spričevalo na podlagi § 14. obrtnega reda po zakonu z dne 15. marcija 1883, drž. zak. št. 39 namešča dokaz zmožnosti za rokodelski obrt, ali d) ali so dovršili kmetijsko šolo, katero vzdržuje dežela pa država; e) so že dve leti pri kaki v § 11 zak. z dne 30. marcija 1880, drž. zak. št.

33 naštetih bolniških blagajnicah zavarovani; f) ali dve leti plačujejo kak državni direktni davek.

B) Častniki v trajni ali začasni vojaški službi, vojaški duhovniki, gazisti brez čina in osebe moštva oborožene sile, oziroma žendarmerije, vstevši začasne dopustnike, sploh ne smejo voliti, ne voljeni biti. V volilnem razredu veleposestva morejo take osebe izvrševati volilno pravico, če jo imajo po svojem posestvu, le po pooblaščenjih. Od volilne pravice izključeni so razen gorenjih vsi trajno ali začasno aktivno službujoči uradniki oborožene moči.

4. Novemu volilnemu razredu se odloči 43 mandatov, ki se razdelé na posamezne dežele tako-le: Češka 10, Dalmacija 1, Galicija 10, Dolenja Avstrija 4, Gorenja Avstrija 1, Solnograško 1, Štajersko 2, Koroško 1, Kranjsko 1, Bukovina 1, Moravsko 4, Šlezija 1, Tirolsko 2, Predarlško 1, Istrija 1, Goriško 1, Trst 1. Na Češkem bode sedem kmetijskih in trije mestni okraji, v Galiciji devet kmetijskih in le jeden mestni okraj, na Dolenjem Avstrijskem jeden kmetijski in trije mestni volilni okraji in na Moravskem trije kmetijski in jeden mestni okraj, kateri voli vsak jednega poslanca.

5. Dosedanji volilni okraji kmetijskih občin in nemestni okraji novega volilnega razreda volijo direktno, kjer to sklène deželni zbor.

6. Za direktne volitve v kmetskih občinah in v novem volilnem razredu se napravijo majhna volilna okrožja po 4000 duš, oziroma da se združijo občine, ki imajo manj prebivalstva in razdelé večje občine. V volilnem okrožju bi se volilni kraji določili administrativnim potom. Deželni zbori pa smejo vendar skleniti drugačne določbe glede manjših volilnih okrožij in volilnih krajev. V vsakem volilnem kraju štejejo se glasovi.

7. Posel volilnega komisarja v volilnih okrožjih je časten posel, katerega je dolžan slednji prevzeti.

V tolikej meri torej sedanje ministerstvo želi volilno pravico razširiti, da hoče novo, to je peto skupino volilcev. Teško, če bode ta načrt kedaj postava. Mi si tega nikakor ne želimo, ne kot Slovenci, ne kot Avstrijci. Ne kot Slovenci, ker s to krparijo nam nič ni pomagano. Pa tudi kot Avstrijci smo zoper ta predlog, ker se bode z ustanovljenjem nove volilne skupine le povečalo število nezadovoljnih v naši ljubi Avstriji.

Slovenske šole na Štajarskem.

(Govoril posl. Robič v deželnem zboru v Gradcu.)

Na razne izjave g. poslanca dra. Starkla ne mislim na drobno odgovarjati, dejanskim razmeram nasprotujejo tako, da jih sploh ni treba zavračati. Gospoda

moja! Ako on z uredbo učiteljišča v Mariboru ni zadovoljen, tako sva istega mnenja. To učiteljišče je povsem nemško učiteljišče. Prosim, vi mi nikakor ne morete ugovarjati, kajti na tem učiteljišču je nemščina za vse predmete, izvzemši slovenščino, učni jezik.

Gospoda moja! Mi bodemo zahtevali, da se nam v Mariboru ali v Celju ustanovi slovensko učiteljišče in ta zahteva bo tudi obveljala. Ponavljam, da nismo zadovoljni z uredbo učiteljišča. Kar se je dalje reklo, da prihajajo iz tega učiteljišča samo slovensko misleči učitelji, tako je bolje, da o tem ne govorimo, ker bi sicer moral omeniti razne preiskave, vršivše se o svojem času.

Gospoda moja! Imen jaz nikdar ne navajam. G. dru. Starklu se je zljubilo, imenovati okrajnega šolskega nadzornika gosp. Rannerja. Gosp. dr. Starkel in vsi, ki poznajo tega moža, vedó, da je bil vedno bližje nemški stranki, kakor naši stranki. Pri naši stranki ni sploh nikdar bil in ravno vaša stranka je napenjala vse sile, da ga spravi v Slovensko Bistrico, kar mora gosp. dr. Starkel tudi vedeti. Kar se tiče slučaja samega, katerega je omenil gospod dr. Starkel, in sicer gre se za šolo pri Sv. Petru pri Radgoni, dovolil si bodem povedati, kako je v resnici s to stvarjo. Leta 1886 začela se je v Gornjeradgorskem okraju uredba nemškega poduka in deželno šolsko oblastvo je z naredbo z dné 19. septembra 1886, št. 4301, to-le odredilo (čita): »da je s tem podukom — namreč z nemškim podukom — začeti najkasneje v tretjem šolskem letu in mu na teden posvetiti vsaj 4 ure; vrhu tega je na pamet učiti besede in stavke, a da se omogoči občevanje z nemškim prebivalstvom mesta Radgone in okolice, je v najvišjem razredu po mogočnosti rabiti nemščino kot učni jezik.« To velja samo za slovenske otroke.

Gospoda moja! Tako se glasi dobesedno dotična naredba in ta naredba je sedaj veljavna. No, in kaj se je dalje zgodilo? Na razne pritožbe, ki so se oglasile, prišel je okrajni šolski nadzornik v to šolo in je natančno vse pregledal ter našel, kar gosp. šolski vodja gotovo ni srečno ukrenil, da je nadučitelj učitelja, ki prvič slovenskega jezika ni zmožen, in drugič, kar se samo po sebi umeje, za slovenščino ni izprašan, postavil v razred, namreč v 3. razred, v katerem, gospoda moja, se je po naredbi visokega naučnega ministerstva upeljalo slovenščina kot učni jezik, in v katerem bi bil ta slovenščine nezmožni učitelj moral slovenski podučevati. Uspehi so pa bili taki, da je okrajni šolski nadzornik moral priznati, da tako vendarle ne more iti. S tem ni okrajni šolski nadzornik ničesar drugega storil, kakor svojo dolžnost.

Gospoda moja! Sklical se je na ministerski ukaz in najbrž rekel: Ta ukaz je sedaj veljaven in gospodje učitelji se ga imajo toliko časa držati, dokler je veljaven. In ker je ta okrajni šolski nadzornik storil svojo dolžnost, zato je nastalo to strahovito kričanje: zato se je nemški okrajni šolski nadzornik hkrati premenil v slovenskega.

Cerkvene zadeve.

Misijon pri Sv. Janžu na Dravskem polju.

Kakor na spomlad vse lepo ozeleni in razcvete, ravno tako se zgodi v dušah bogoljubnih kristijanov, kateri o velikonočnem času spolnijo štrto cerkveno zapoved. Kako veselo lahko taki kristijani obhajajo velikonoč, kako jim solze radosti prisili v oči aleluja! Po-

sebno to velja o taki fari, kjer se ravno v postu obhaja sv. misijon, kakor je to bilo letos pri nas.

V času od 11. do 18. februarija so vodili pri Sv. Janžu na Dravskem polju sv. misijon jezuit č. o. Doljak, vsemu slovenskemu narodu dobro znani misijonar. Vsak dan so imeli po tri pridige. Cerkev je vedno bila tako natlačena, da ni bilo mogoče ganiti se, kar so sami č. g. misijonar pri sklepu občudovaje omenili. Mir in sprava sta se sedaj vrnila v našo župnijo, in daj ljubi Bog, da bi vedno tako ostalo!

V imenu faranov izrekam na tem mestu častitemu voditelju, posebno pa našemu č. g. župniku udano zahvalo za njihovo neutrudljivo delovanje. Akoravno so že pri sivi starosti, vendar so nam tokrat že drugič oskrbeli sv. misijon, da smo se vsi farani mogli spraviti z ljubim Bogom! Hvala tudi vsem drugim častitim gospodom spovednikom!

Starški.

Nova maša pri Sv. Trojici v Slov. goricah.

Kaj ponosno so korakali na tretjo postno nedeljo, 25. februarija, Trojičani v cerkev. V svoji sredini so imeli rojaka, kateri je daleč s Tirolskega prišel, da bi na domačih tleh, na domačem oltarju daritev prve sv. maše opravil. Prijazni trg Trojiški, lepa in velika romarska cerkev, vse se je nekako praznično napravilo, da bi domačina razveselilo. Z vseh treh zvonikov viseče zastave naznanjale so popotniku izvanredno slovesnost.

Po cerkvenem opravilu, pri katerem je č. o. Gelazij Rojko o dolžnostih duhovskega stanú pridigoval in katerega sta se veleč. gg. dekan Šentlenarški in župnik Benediški vdeležila, so se napotili gostje na prijazno povabilo primicijantovega strica in tete h g. Bračku. Po večernicah pridružili so se tudi domači č. gospodje veseli družbi. Č. g. primicijant o. Leander Ferk si je pa s svojim uljudnim vedenjem v hipu srca vseh pridobil. Razne napitnice so pa tudi dokaj dokazovale, kako ga vse spoštuje in ljubi. Prehitro so minole ve-sele ure in kaj žalosten je bil trenotek ločitve.

Vam častiti o. Leander želimo vsi iz srca, da bi se do časa, ko se vrnete zopet v naše kraje, na daljnem Tirolskem srečnega počutili. G. Bračku in njegovej blagej gospej pa presrečna hvala za ves trud in prijazno postrežbo z željo: »Bog Vama vrni vse tisočerkokrat!«

Gospodarske stvari.

Krmljenje bučel spomladi.

Akoravno je najtežje delo za bučelarja primerno preskrbljenje bučel čez zimo, ni ravnanje z njimi spomladi nič ložje in ravno tolike, če ne večje imenitnosti, ne samo za bučele, ki so v panju, ampak še več za zarod, ki ima priti.

Krmi pa se pomladi poglavitno iz dveh važnih vzrokov. Prvič da se ohranijo pri življenju bučele, ki so v dolgi, hudi zimi ali pa vsled lakote prišle ob vso moč, tako da bi brez krmljenja ne dočakale onih mesecev, v katerih bi si zopet nabirale sladko hrano po travnikih in livadah. Drugi, spekulativni vzrok pa je, da se bučele ne ohranijo le pri življenju, ampak da si naberejo že v panju dovolj novih močij za plemenjenje, za novo zalego. Kajti če stare bučele niso za nič, tudi od mladih ne bo veliko pričakovati. Da pa ostanejo živalice čez celo zimo in še spomladi do cvetja pri močeh, treba jim je zlasti meseca sušca in naprej nekoliko polagati. To se mora zgoditi posebno v krajih, kjer dolgo cvetja ni ali kjer ga je jako malo, kajti bi predolgo trpelo in bučele večidel opešale, če bi ne dobile kakega